

INTERJÚ

Magyarul Balóval – Egyetemek: változások kérdőjelekkel

RTL Klub 2015. április 21. *Az interjú közlése az RTL Klub engedélyével történik.*

Baló György: (...) itt egy érintett, Tausz Katalin szociológus, az ELTE Társadalomtudományi Karának dékánja, jó estét kívánok!

Tausz Katalin: Jó estét kívánok!

B. Gy.: Ezt az egyetemi kart súlyosan érintették volna a korábban a kormánynak tulajdonított elképzelések. Ön most elégedett?

T. K.: Kicsit.

B. Gy.: Ez mit jelent?

T. K.: Kicsit jobb, mint tegnap volt. Nálunk ez négy szakot érintett volna, az egyik volt a nemzetközi tanulmányok szak, ahol most úgy tűnik, hogy pozitív kimenetelű a történet, a másik ez a bizonyos társadalmi tanulmányok alapszak, és ne feledkezzünk meg az alkalmazott közgazdaságtanról, illetve annak a mesterszakáról. Hogyha ez megszűnik, akkor azzal a bolognai rendszerű képzés sem lesz. Továbbá az nekünk egy versenyhátrány lesz, mert az eddigi tapasztalatok szerint egy nagyon magas színvonalú BA-képzést nyújtunk, és a hallgatóink nagyon nagy százalékban külföldi egyetemeken tanulnak tovább mesterképzésben, tehát az, akinek ez a szándéka, az nem fog 5 évre elköteleződni.

B. Gy.: Na most, a társadalomtudományi alapszak megszüntetésével tulajdonképpen, ezek szerint nem ért egyet?

T. K.: Én nem értek egyet vele.

B. Gy.: Akkor hogyan vitték keresztül ezt a döntést? Az önök rektora egyetért ezzel?

T. K.: Nem, nem ért egyet vele, itt valószínűleg egy kommunikációs probléma állhatott elő, és valaki valamit félreértett azon az egyeztetésen, ahol a Magyar Rektori Konferencia bölcsész-társadalomtudományi dékánjai vettek részt. Valóban az eredeti javaslatban az szerepelt, hogy szűnjön meg a társadalmi tanulmányok szak, de egyrészt ott semmiféle döntés nem született, hanem a helyettes államtitkár úr elmondta, hogy mik a szándékok, és ehhez lehetett kommentárokat fűzni. Nem volt döntési helyzet, nem volt olyan, hogy akkor a szakbizottság (rektori konferencia – a szerk.) egyetért valamiben vagy nem ért egyet, másrészt ott elhangzottak különböző érvek a különböző szakokkal szemben. Valóban, én azt mondtam, hogy ezt kezelhetőbb problémának tartom, mint a nemzetközi tanulmányok megszűnését abban az esetben, hogyha azt a hallgatói létszámot, amit eddig erre felvettünk, azt megkapjuk a szociológia alapszakra.

B. Gy.: És megkapják?

T. K.: Ezt az ígéretet kaptam.

B. Gy.: Hogy meg fogják kapni.

T. K.: Hogy meg fogjuk kapni, bár azt is hozzátettem, hogy azok a vádak, amelyek a médiakommunikáció szakkal kapcsolatban elhangzanak, azok majd jönni fognak, hogy minek ennyi szociológus, ha ott megnövekszik a létszám.

B. Gy.: Ja, hogy ugyanaz, mint a kommunikációval kapcsolatban? Minek ennyi kommunikátor, minek ennyi szociológus?

T. K.: Minek ennyi szociológus. Nekem igazándiból nem a számháborúval, hogy „most mi mennyi”, van az igazi problémám, hanem az egyik problémám az, hogy mi ennek a felsőoktatási kormányzatnak a filozófiája? Milyen felsőoktatást akarunk? És ez kezdetektől fogva probléma volt. A társadalmi tanulmányok alapszak az egy igazi bolognai szellemiségű alapszak. Valóban nem készít fel szakmára, pontosan azoknak szól és akinek van ilyen korú gyereke.

B. Gy.: Aki még nem tudja, hogy pontosan mit akar csinálni.

T. K.: Pontosán. És a képzést úgy raktuk össze, hogy annak a harmadik évében orientációs tantárgyak vannak, hogy ismerkedjenek meg a lehetséges mesterszakokkal. Nem véletlen, hogy nagyon jelentős a továbbtanulók aránya, mert ők itt találják meg a választásukat, hiszen a fiatalok egy része 18 évesen nem tudja valójában, hogy mit is akar. Ez erre adott volna egy lehetőséget a jó képességű, jó eredményű gyerekeknek.

B. Gy.: Jó, de az ember azt nehezen cáfolja meg, amit az államtitkár úr mond, hogy ezt a rektori konferencia szakbizottsága javasolta.

T. K.: De nem javasolta. Én ezt kénytelen vagyok kijelenteni.

B. Gy.: Jó, de ezt önöknek tisztázniuk kell.

T. K.: Hogy ez egy félreértés, rossz információk mentek vissza erről.

B. Gy.: Azt nem nagyon érti az ember, és ezt az államtitkár úrtól is meg kellett volna kérdeznem és öntől is megkérdezem, hogy mi az oka annak, hogy állandóan kiszivárognak olyan információk, amelyekről aztán kiderül, hogy ezeknek a töredéke sem igaz. Vagy nem úgy igaz, vagy nem akkor igaz. Van tüntetés, kiderül tegnap este, hogy elvileg a tiltakozás hiába volt. Nem?

T. K.: Szerintem nem volt hiába, mert ez egy tanulási folyamat. Nagyon fontos dolog, hogy egy szakkérdésben – mert mi a tegnapi fórumot, azt, ami az ELTE falai között zajlott, azt kifejezetten egy fórumnak tekintettük – egy párbeszédnek kell lennie, ahol a diákok és tanárok beszélgetnek és megfogalmaznak elképzeléseket. Ezek kiszivárognak, minden kiszivárog. Ez egyrészt a tanulság. Hogy nem lehet semmilyen információt ma eldugni. Másrészt nincs értelme, mert hogyha hagyunk időt arra, hogy megbeszéljük a dolgokat, akkor talán meg lehet állapodni.

B. Gy.: Tehát jól értem, hogy ön azt mondja, hogy ez az egyeztetési folyamat általában lehetne mondjuk hatékonyabb, gördülékenyebb, egymást inkább tiszteletben tartóbb?

T. K.: Igen, és nem olyan, ahol mondjuk én személy szerint pénteken 16 óra 47 perckor kaptam meg a szakátalakítással kapcsolatos elképzelési tervet, és ahhoz, hogy a rektori konferencia erről véleményt tudjon formálni, ehhez nekem másnap véleményt kellett írnom a rektoromnak. Hát nem gondolhatja, most hagyjuk azt, hogy talán van hétvége is meg család, gyerek.

B. Gy.: Nincsen! A szombat munkaszüneti nap, ráérünk még dolgozatot írni. Igen?

T. K.: Említem, ismétlem újra, hogy gyerek, család, persze az ember megcsinálja, de az egész biztos, hogy nem tud egyeztetni a kollégáival. Tehát nagyon kevés az idő. Itt nagyon jelentős a szerepe az időnek, hogyha kiérlelt véleményeket akarunk mondani. És ez mindkét oldalra igaz.

B. Gy.: Beszélünk még két dologról, mert nyilván mind a kettőről van véleménye, és fontos: ez a konzisztórium. Erről mit gondol? Ez egy vadonatúj intézmény lesz. Pontosabban nagyon régen már volt, de most újra lesz.

T. K.: Nagyon régen volt, tehát teljesen más funkcióban, Mária Terézia idejében. Soha életemben nem gondoltam, hogy konzisztórium-szakértővé kell válnom.

B. Gy.: Tavaszi meglepetés.

T. K.: Igen. Ez egy folyamat. Tehát valóban volt korábban is gazdasági tanács az előző kormányzatok alatt, és mindenféle szervezet, amelyeket megpróbáltak kormányzati tanácsadási, ellenőrzési célokkal az egyetemi szenátus elé, mellé helyezni. Az igazi kérdés az az, hogy milyen jogosítványai lesznek ennek a szervezetnek. És hát nem tud az ember eltekinteni attól, hogy miképpen szűkül fokozatosan az egyetemi autonómia, mert, hogy ennek a végeredménye az, hogy a szenátusnak jóval kevesebb jogköre lesz.

B. Gy.: Ez az egyik olvasat. Az államtitkár olvasata nyilvánvalóan az, hogy ez végül is nem lesz hátrányosabb az egyetemnek, vagy mint egy kancellár.

T. K.: A kancellár...

B. Gy.: Még a kancellár mellé ide bekerül a rektor is. Meg még három X ember.

T. K.: Hát ezt nem tudom, hogy ez milyen érv, hogy nem lesz hátrányosabb, mint a kancellár, ugye...

B. Gy.: De ezt én fogalmaztam.

T. K.: Ha a szociológus azt mondja, nagyon lényeges, hogy mit, mihez mérünk.

B. Gy.: Saját fogalmazás, igen.

T. K.: Én különválasztanám azt, hogy a kancellár a személyében vagy az ELTE kancellárja hogyan működik, és a kancellária mint intézmény miképpen, hogyan működik. Most már hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy voltaképp a korábbi gazdasági főigazgatóknak és a működésének szakmai irányítása – hogy szépen fogalmazzak – az éppen úgy megvalósítható volt, hiszen nem az egyetem volt a munkáltatója, a kinevezési jogkört nem a fenntartó miniszter gyakorolta. Tehát újabb és újabb intézményes formák születnek arra, hogy valahogy – szépen fogalmazzok – kereteket adjanak az egyetem működésének, de szembe kéne nézni azzal egyrészt, hogy egyetem volt, van, lesz és egy, a miénk is, a mi karunk is. Másrészt azzal, hogy az értelmiségnek van egy olyan sajátossága, hogyha beszélni akar, beszél. Ha véleményt akar nyilvánítani, megtalálja a módját. Tehát inkább párbeszédre lenne szükség, mint újabb és újabb kontrollszerkezetek beépítésére.

B. Gy.: Úgy beszél, mintha elvégezte volna a diplomataképzőt a nemzetközi tanulmányoknál, vagy egy dékánképzőt. Jó. Említette az előbb egy fél mondatban, szeretném, ha erre még teremtenék önnek időt, hogy azt mondja, hogy a kormány, az egész kormányzat felsőoktatási stratégiája milyen, hogy ez aggasztja önt. Erről mondana valamit?

T. K.: Én sokkal több és sokkal mélyebb párbeszédet folytatnék, és ezt most nem a diplomataképzőn tanultam, bár azért ne tekintsünk el attól, hogy most nem Tausz Katalin ül itt, hanem az ELTE Társadalomtudományi Karának dékánja, mondjuk, nézzük ezt a szakstruktúra-átalakítást. Én nem tudok felfedezni benne konzisztens szempontokat. Van, amelyik szakkal kapcsolatban azt lehet érveként felhozni, hogy túl kevesen jelentkeznek rá, van, amelyekre sokan jelentkeznek, mégis a megszüntetése mellett vannak, van, ahol munkaerő-piaci érvek hangzanak el, hogy adott diplomával nem lehet elhelyezkedni. Én

személy szerint azt gondolom, hogy egy alapszaknak nem az a feladata, vagy az alapszakok egy részének, hogy abból közvetlenül a munkaerőpiacra kerüljenek a végzősök. Tehát ezeket a kérdéseket kellene végigbeszélni, mire való az alapszak, differenciáltan, melyik mire, kinek mi a felelőssége, hogy osztjuk meg a döntési kompetenciákat.

B. Gy.: Tehát a gondja a gyorsaság? Az a gondja, hogy nincsenek a dolgok megbeszélve?

T. K.: Az egyik gondom az, hogy nincsenek megbeszélve, másrészt áttekinthetetlen, a tanárszerkezetű vagy kompetenciájú tanácsadók azok, akik sok esetben irányokat megszabnak. A viszonyítási pontok, például a szakképzés és az, ami a szakképzés rendszerében jól működhet, nem biztos, hogy ugyanaz a logika megfelelő a felsőoktatásra is. Nagyon sok az ad hoc intézkedés, a végiggondolatlanság és a megvalósíthatatlan döntés.

B. Gy.: Veszélyes dolog ezeket összefoglalni, teszek egy kísérletet egy mondatban, mert tényleg kevés az időnk. Ha az ember jól érti, akkor a kormány döntő érve egyfelől az, hogy ne legyenek állástalan diplomások, ne legyenek olyan emberek, akik 6-8-10 évig elvégzik vagy nem végzik el az adott egyetemet, és/illetve hogy az úgynevezett hosszú távú népgazdasági érdekeknek megfeleljen vagy inkább megfeleljen a felsőfokú képzés.

T. K.: Igen, én ezzel kapcsolatban nagyon sok ellenérvet fel tudnék hozni.

B. Gy.: Egypercnyi ellenérvideje van.

T. K.: Igen, egyrészt nem az egyetemre lépés pillanatában kell eldönteni azt, hogy milyen elhelyezkedési esélyei lesznek bárkinek egy nagyon erősen változó gazdaságban, globalizálódó világban. Bízunk azokban a magyar állampolgároknak, legyenek azok 18 évesek vagy a szüleik, hogy ismerik annyira a saját lehetőségüket és képesek jövőképet alkotni. Azt gondolom, hogy ez legyen a családok felelőssége, és legyen az egyetemek felelőssége az, hogy figyelnek arra, hogy milyen igényeik vannak a bejövőknél és milyen igényei vannak a gazdaságnak.

B. Gy.: Akkor egy igen-nem kérdésre maradt még időnk, hogy ön ma – tényleg ez érdekel az elmúlt két napot tekintve – valamivel, mondjuk így kevésbé borúlátóbb vagy egy csöppet derűlátóbb, mint tegnap volt?

T. K.: Vannak kérdések, amikben derűlátóbb vagyok, és van, amiben nagyon elkeseredett vagyok.

B. Gy.: Hát akkor ezennel megpróbáljuk az elkeseredettségének az okait tovább kitalálni. Ma este mindenesetre köszönjük, hogy eljött! Máskor is várjuk önt. Önöknek köszönjük a figyelmet! Itt látják közösségi és weboldalunkat, ha visszanéznék a műsort. Véleményt, javaslatot az alul látható e-mail címen várunk önöktől. Köszönjük, viszontlátásra!